

EUROOPAN PARLAMENTTI

2009 - 2014

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta

2011/0431(APP)

3.9.2012

SUOSITUSLUONNOS

esityksestä neuvoston päätökseksi Euroopan unionin perusoikeusviraston monivuotisen toimintakehyksen vahvistamisesta vuosiksi 2013–2017 (10449/2012 – C7-0169/2012 – 2011/0431(APP))

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta

Esittelijä: Tatjana Ždanoka

Menettelyjen symbolit

- * Kuulemismenettely
- *** Hyväksyntämenettely
- ***I Tavallinen lainsäätämismenettely (ensimmäinen käsittely)
- ***II Tavallinen lainsäätämismenettely (toinen käsittely)
- ***III Tavallinen lainsäätämismenettely (kolmas käsittely)

(Menettely määräytyy säädösesityksessä ehdotetun oikeusperustan mukaan.)

SISÄLTÖ

Sivu

LUONNOS EUROOPAN PARLAMENTIN LAINSÄÄDÄNTÖPÄÄTÖSLAUSELMAKSI.5	
PERUSTELUT.....	6

LUONNOS EUROOPAN PARLAMENTIN LAINSÄÄDÄNTÖPÄÄTÖSLAUSELMAKSI

**esityksestä neuvoston päätökseksi Euroopan unionin perusoikeusviraston monivuotisen toimintakehyksen vahvistamisesta vuosiksi 2013–2017
(10449/2012 – C7-0169/2012 – 2011/0431(APP))**

(Erityinen lainsäätämisyjärjestys – hyväksyntä)

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon esityksen neuvoston päätökseksi (10449/2012),
 - ottaa huomioon neuvoston Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 352 artiklan mukaisesti esittämän hyväksyntää koskevan pyynnön (C7-0169/2012),
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 81 artiklan 1 kohdan,
 - ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan suosituksen (A7-0000/2012),
1. antaa hyväksyntänsä esitykselle neuvoston päätökseksi;
 2. kehottaa puhemiestä välittämään parlamentin kannan neuvostolle ja komissiolle sekä kansallisille parlamenteille.

PERUSTELUT

Tavoite

Neuvosto antoi 15. helmikuuta 2007 asetuksen (EY) N:o 168/2007, jäljempänä 'asetus', jolla perustettiin Euroopan unionin perusoikeusvirasto, jäljempänä 'virasto'. Virasto aloitti toimintansa 1. maaliskuuta 2007.

Asetuksen 5 artiklan mukaisesti perusoikeusviraston toiminnan kohdealat määritetään viideksi vuodeksi monivuotisessa toimintakehyksessä. Virasto suorittaa edellä mainittuja tehtäviään kyseisillä kohdealoilla. Monivuotinen toimintakehys ei ole työohjelma. Viraston hallintoneuvosto hyväksyy viraston vuotuisen työohjelman monivuotisessa toimintakehyksessä määritettyjen kohdealojen puitteissa. Virasto voi toteuttaa toimia myös näiden kohdealojen ulkopuolella, jos Euroopan parlamentti, neuvosto tai komissio sitä pyytävät asetuksen 4 artiklan 1 kohdan c ja d alakohdan nojalla viraston taloudellisten ja henkilöresurssien sallimissa rajoissa.

Nykyisen monivuotisen toimintakehyksen (2007–2012) voimassaoloaika päättyy vuoden 2012 lopussa. Näin ollen on välttämätöntä vahvistaa virastolle asetuksen 5 artiklassa edellytetty monivuotinen toimintakehys kaudelle 2013–2017.

Monivuotinen toimintakehys kaudelle 2007–2012

Neuvosto teki 28. helmikuuta 2008 päätöksen 2008/203/EY asetuksen (EY) N:o 168/2007 täytäntöönpanosta monivuotisen toimintakehyksen hyväksymiseksi Euroopan unionin perusoikeusvirastolle vuosiksi 2007–2012. Päätöksen 2 artiklassa vahvistetaan seuraavat kohdealat:

1. rasismi, muukalaisviha ja niihin liittyvä suvaitsemattomuus
2. syrjintä, joka perustuu sukupuoleen, rotuun tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai seksuaaliseen suuntautumiseen tai joka kohdistuu vähemmistöön kuuluviin henkilöihin, ja mikä tahansa näiden perusteiden yhdistelmä (moniperusteinen syrjintä)
3. uhreille suoritettavat korvaukset
4. lapsen oikeudet, lasten suojelelu mukaan luettuna
5. turvapaikka-asiat, maahanmuutto ja maahanmuuttajien kotouttaminen
6. viisumikysymykset ja rajavalvonta
7. unionin kansalaisten osallistuminen unionin demokraattiseen toimintaan
8. tietoyhteiskunta ja erityisesti yksityiselämän kunnioitus ja henkilötietojen suoja
9. tehokkaan ja riippumattoman oikeussuojan saatavuus.

Oikeusperusta

Vuosien 2007–2012 monivuotisen toimintakehyksen oikeusperusta oli perusoikeusviraston perustamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 168/2007 5 artiklan 1 kohta. Sitä ei kuitenkaan voida enää käyttää, koska se on Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-133/06 antamassa tuomiossa tarkoitettu johdettu oikeusperusta. Sen vuoksi tämän ehdotuksen oikeusperustana pitäisi olla jokin perussopimuksen määräys. Koska muuta (täsmällisempää) määräystä ei ole, oikeusperustan pitäisi olla sama kuin asetuksen

oikeusperusta (nykyisellään Euroopan unionin toimintaa koskevan sopimuksen 352 artikla). Oikeusperustan muuttuminen vaikuttaa myös Euroopan parlamentin rooliin: kuuleminen on korvattu hyväksynnällä.

Kohdealat

Useita toimijoita on osallistunut kuulemiseen uuden monivuotisen toimintakehyksen valmistelun yhteydessä. Heinäkuun ja syyskuun 2011 välisenä aikana kuultiin kaikkia perusoikeusfoorumin toimintaan osallistuvia organisaatioita. Kuulemisprosessiin osallistui 108 organisaatiota. Useimmat organisaatiot tukevat mainittuja aloja koskevia perusoikeusviraston toimia ja kannattavat viraston toiminnan jatkamista erityisesti seuraavilla aloilla: syrjinnän torjunta (72 prosenttia), turvapaikka ja maahanmuutto (43 prosenttia), rasismi ja muukalaisviha (38 prosenttia) ja oikeuden saatavuus (31 prosenttia). Vahvasti kannatettiin myös perusoikeusviraston tulevia toimia sosiaalisten oikeuksien ja sosiaaliturvan aloilla (44 prosenttia). Muista kohteista useat järjestöt mainitsivat vammaisten oikeudet ja korostivat entisen "kolmannen pilarin" alaisten toimien tehostamisen merkitystä.

Perusoikeusviraston hallintoneuvosto on ehdottanut viraston toiminnalle seuraavia kohdealoja:

- (a) oikeussuojan tehokkuus ja saatavuus
- (b) rikoksen uhrin
- (c) oikeudellinen yhteistyö
- (d) poliisiyhteistyö
- (e) maahanmuutto ja maahanmuuttajien kotouttaminen, rajavalvonta ja viisumiasiat; turvapaikka-asiat
- (f) rasismi, muukalaisviha ja niihin liittyvä suvaitsemattomuus
- (g) romanien osallistaminen
- (h) syrjintä, sellaisena kuin se määritellään perusoikeuskirjan 21 artiklassa
- (i) osallistuminen vammaisten oikeuksista tehdyn YK:n yleissopimuksen 33 artiklan 2 kohdan mukaiseen EU:n riippumattomaan järjestelmään
- (j) lapsen oikeudet
- (k) tieto, yksityisyys ja henkilötiedot
- (l) sosiaaliset oikeudet.

Komissio on ehdottanut seuraavia kohdealoja:

- (a) oikeussuojan saatavuus
- (b) rikoksen uhrin
- (c) tietoyhteiskunta ja erityisesti yksityiselämän kunnioitus ja henkilötietojen suoja: henkilötiedot
- (d) romanien osallistaminen
- (e) poliisiyhteistyö, alan erityispiirteet huomioon ottaen
- (f) oikeudellinen yhteistyö, erityisesti rikosasioihin liittyvän yhteistyön erityispiirteet huomioon ottaen
- (g) lapsen oikeudet
- (h) syrjintä, joka perustuu rotuun, ihonväriin, etniseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, geneettisiin ominaisuuksiin, kieleen, uskontoon tai vakaumukseen, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, varallisuuteen, syntyperään, vammaisuuteen, ikään tai seksuaaliseen suuntautumiseen

- (i) maahanmuutto ja maahanmuuttajien kotouttaminen; viisumikysymykset ja rajavalvonta; turvapaikka-asiat
- (j) rasismi, muukalaisviha ja niihin liittyvä suvaitsemattomuus.

Kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden eurooppalainen ryhmä on pyytänyt, että neuvosto ja Euroopan parlamentti ottavat huomioon seuraavat suositukset:

- Eurooppalainen ryhmä tukee varauksetta ihmisoikeuksien sisällyttämistä poliisi- ja oikeusyhteistyötä koskeviin toimiin kolmen pilarin yhdistämisen seurauksena ja siitä syystä, että Lissabonin sopimus vahvistaa mainittua alaa koskevia EU:n toimia.
- Eurooppalainen ryhmä kannattaa enenevää keskittymistä romaneiden tilanteeseen haavoittuvassa asemassa olevana ryhmänä, joka on syrjinnän ja erilaisten ihmisoikeusrikkomusten kohteena EU:n jäsenvaltiossa. Keskittyminen romanien asemaan olisi kuitenkin muotoiltava uudelleen siten, että korostetaan viraston perusoikeuksiin keskittyvää toimintaa.
- Vaikka Euroopan tasa-arvoinstituutin (EIGE) perustaminen ja sen toimivaltuudet onkin otettava huomioon, eurooppalainen ryhmä pitää hämmästyttävänä sitä, että "sukupuoli" on poistettu syrjinnän perusteiden joukosta monivuotisen toimintakehityksen luonnoksessa; - eurooppalainen ryhmä on huolissaan siitä, että monivuotinen toimintakehitys ei vastaa viraston potentiaalia toimia erityisessä roolissa erityisesti vammaisten oikeuksista tehdyn YK:n yleissopimuksen toteutumisen riippumattoman seurannassa EU:n alueella.
- Ihmisoikeuksien jakamattomuuden ja toisiinsa liittyvyyden perusteella viraston toimivaltaan olisi erityisesti sisällytettävä EU:n perusoikeuskirjaan ja YK:n ihmisoikeusyleissopimukseen perustuvat taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet.

Lopuksi neuvosto ehdottanut seuraavia kohdealoja:

- (a) oikeuden saatavuus
- (b) rikoksen uhrit, mukaan lukien korvaaminen rikoksen uhreille
- (c) tietoyhteiskunta ja erityisesti yksityiselämän kunnioitus ja henkilötietojen suoja
- (d) romanien osallistaminen
- (e) oikeudellinen yhteistyö, lukuun ottamatta yhteistyötä rikosasioissa
- (f) lapsen oikeudet
- (g) syrjintä, joka perustuu sukupuoleen, rotuun, ihonväriin, etniseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, geneettisiin piirteisiin, kieleen, uskontoon tai vakaumukseen, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, varallisuuteen, syntyperään, vammaisuuteen, ikään tai seksuaaliseen suuntautumiseen
- (h) maahanmuutto ja maahanmuuttajien kotouttaminen, viisumiasiat sekä rajavalvonta ja turvapaikka-asiat
- (i) rasismi, muukalaisviha ja niihin liittyvä suvaitsemattomuus.

Esittelijän kanta

Esittelijä katsoo, että viraston monivuotinen toimintakehitys kaudelle 2013–2017 voitaisiin muotoilla ja olisi muotoiltava paremmin. Esittelijä on ensinnäkin perusoikeusfoorumin, viraston hallintoneuvoston ja kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden eurooppalaisen ryhmän kanssa yhtä mieltä siitä, että viraston olisi toiminnassaan keskityttävä erityisesti sosiaalisiin oikeuksiin ja erityisesti viraston rooliin vammaisten oikeuksista tehdyn YK:n yleissopimuksen täytäntöönpanon riippumattomassa seurannassa. Myös romanien

osallistamista koskeva kohdealateksti olisi muotoiltava uudelleen. Toisaalta esittelijä pitää myönteisenä sukupuoleen perustuvan syrjinnän sisällyttämistä neuvoston ehdotukseen - kaikki perusoikeuskirjan 21 artiklassa mainitut alat on sisällytettävä viraston toimivaltaan. Myös moniperusteinen syrjintä olisi mainittava selvästi ja sisällytettävä viraston toimivaltaan.

Esittelijä pitää syvästi valitettavana sitä, että neuvostossa ei ole päästy sopimukseen rikosasioita koskevan poliisiyhteistyön ja oikeudellisen yhteistyön uusien kohdealojen sisällyttämisestä uuteen monivuotiseen toimintakehykseen. Lissabonin sopimuksen voimaantulon seurauksena rikosasioita koskeva poliisiyhteistyö ja oikeudellinen yhteistyö ovat muuttuneet osaksi unionin lainsäädäntöä ja näin ollen ne kuuluvat viraston toimivaltaan. Esittelijä pitää huolestuttavana myös neuvoston ilmaisemaa kantaa, joka estää rakentavan osallistumisen perusoikeuksien tehostamiseen Euroopan unionissa.

Lopuksi esittelijä ilmaisee huolensa siitä, että saatujen tietojen mukaan useat jäsenvaltiot ovat neuvostossa yrittäneet poistaa kansallisen vähemmistön syrjinnän toimintakehyksen kohdealojen joukosta. Esittelijä katsoo, että mainitut pyrkimykset ovat kohtuuttomia ja muistuttaa, että Euroopan unioni perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamisen arvoihin, vähemmistöjen oikeuksien kunnioittaminen mukaan luettuna (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artikla).

Muissa olosuhteissa esittelijä pyytäisi, että Euroopan parlamentti kieltäytyy antamasta hyväksyntäänsä – jotta voitaisiin löytää parempi ratkaisu. Virasto tarvitsee kuitenkin työlleen uusia kohdealoja toimintansa jatkuvuuden varmistamiseksi. Siinä tapauksessa, että uutta monivuotinen toimintakehystä ei ole saatettu voimaan vuoden 2013 alkuun mennessä, virasto voi toimia vain sillä edellytyksellä, että jokin toimielin on esittänyt erityisen pyynnön (4 artiklan 1 kohdan c ja d alakohta), ei viraston omasta aloitteesta.

Edellä mainitun perusteella esittelijä ehdottaa, että Euroopan parlamentti antaa hyväksyntänsä uudelle monivuotiselle toimintakehykselle vuoden 2012 loppuun mennessä. Toisaalta esittelijä toivoo, että komissio arvioi ja ehdottaa viraston tehtävien, toimialojen ja työmenetelmien tarkistamista vuonna 2013, jotta voidaan varmistaa perusoikeuskirjan tehokas seuranta ja täytäntöönpano. Esittelijä edellyttää, että neuvosto on mainitussa yhteydessä valmis hyväksymään rikosasioita koskevan poliisiyhteistyön ja oikeudellisen yhteistyön sisällyttämisen kohdealueiden luetteloon ja pyytää, että neuvosto antaa selkeän lausunnon mainitusta asiasta.